

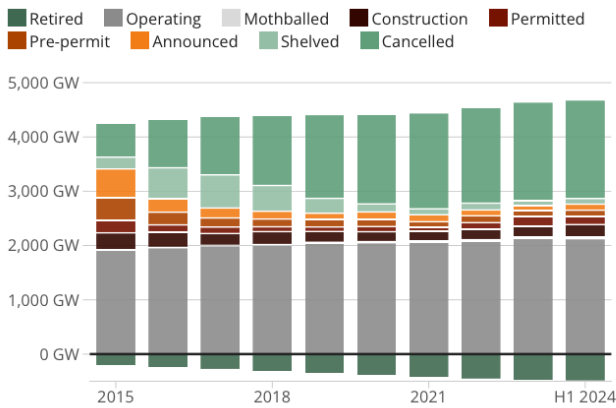
Enerji İstatistik Notu 15: Elektrikte Kömür Bitiyor mu?

Özet cümle: “Küresel kömür santral kapasitesi 2024Y1 (2024 1. Yarıda) 2125 GW iken 227.5 GW kapasite inşaat halindedir, yani küresel kapasitenin %11’i kadar inşaa halinde kapasite vardır.”

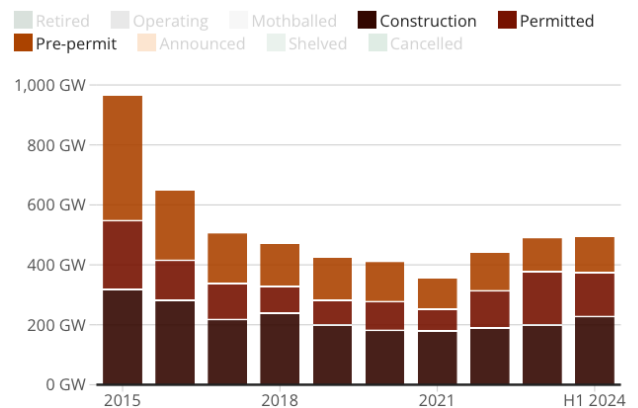
Bariş Sanlı, barissanli2@gmail.com

Bu notu kömürün önü açık diye değil, enerji gerçekliği ile anlatıların gerçekliği arasındaki farkı anlamak için bir veri bilgisi olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır. Dünyada elektrik üretimi için 2126 GW kömür kapasitesi bulunmaktadır¹. Son 10 senede 212 GW kapasite devreye girmiştir, Global Energy Monitor’e (“GEM”) göre ise 604 GW kapasite geliştirme aşamasındadır. Yani son 10 yıldakinin 3 katı kapasite de yoldadır.

Fakat verileri sunarken bir gerçeğin farklı yüzleri nasıl değişebilir bir grafik örneği ile inceleyelim. Kömür verilerini inceleyen GEM’de küresel rakamlarda, tüm verilere bakarsak soldaki grafiği sadece izin-inşaa sürecindekiyle bakarsak sağdaki grafiği elde ederiz. Kömür kapasitelerinde ve önümüzdeki yıllarda devreye girecek kapasitelerde bir artış var mıdır?

Kömür Kapasitesi – Tüm veriler

Kömür Kapasitesi – Sadece İzin ve İnşaa

Bu da fazlaca politik bir tartışmaya kapı açıyor. Küresel enerji öngörülerinde kömürden elektrik üretimi giderek düşüyor, ama her sene kömürde beklenen düşüş yine gerçekleşmiyor. Soldaki grafikte yer alan “emekli” edilen santrallerde de yıldan yıla 10-15 GW santral gibi rakamdan söz edilebilir. Yani yıldan yıla pek de fazla fazla emekli edilecek kömür kapasitesi gelmemektedir. Bu sırada inşaat halindeki kapasite de 200 GW’dır. En kötü ihtimalle 5-7 yılda devreye alınsa, 25-40 GW yıldan yıla ek kapasite demektir.

GEM verinin detayına da erişim imkanı sunmaktadır. Kömür santrallerinde en çok inşaa sürecinde kapasitesi olan ülkelere, bölgelere göre bir sıralama daha fazla bilgilendirici olabilir.

¹ <https://globalenergymonitor.org/projects/global-coal-plant-tracker/dashboard/>

GW	Önizindekiler	İzin Alınan	İnşaatta Olan	Mevcut Kapasite	İnşaattakilerin Oranı	İzindekilerin Oran
Küresel	118.942	146.1338	227.4985	2125.5271	11%	7%
G20	107.267	136.3038	215.559	1968.1992	11%	7%
BRICS	103.094	133.3838	204.329	1472.0884	14%	9%
Çin	68.898	114.9488	173.484	1147.231	15%	10%
Hindistan	32.93	16.38	29.48	239.6452	12%	7%
Endonezya	1.64	0	9.815	52.3166	19%	0%
Vietnam	0.65	2	4.043	27.239	15%	7%
Bangladeş	1.05	0	3.24	5.435	60%	0%
OECD	2.533	2.92	1.295	442.9242	0%	1%
Kore	0	0	1.05	41.184	3%	0%
Güney Afrika	0	1.455	0.8	44.2241	2%	3%
Pakistan	1.32	1.29	0.7315	7.638	10%	17%
Laos	0.35	3.8	0.66	1.878	35%	202%
İran	0	0	0.65	0		
Nijerya	0	0	0.6	0.2845	211%	0%
Filipinler	1.689	0.27	0.585	12.2324	5%	2%
Rusya	0.54	0	0.565	37.8111	1%	0%
Moğolistan	0.45	0.45	0.35	0.995	35%	45%
Sırbistan	0	0	0.35	4.435	8%	0%
Zimbabve	0.75	1.12	0.27	1.67	16%	67%
Kamboçya	0	0	0.265	1.455	18%	0%
Kazakistan	1.872	0	0.195	12.976	2%	0%
Türkiye	0.688	2.92	0.145	20.4732	1%	14%
Arjantin	0	0	0.12	0.495	24%	0%
EU27	0	0	0.1	97.4918	0%	0%
Polonya	0	0	0.1	28.457	0%	0%

Küresel kömür santral kapasitesi 2024Y1 (2024 1. Yarıda) 2125 GW iken 227.5 GW kapasite inşaat halindedir. Yani küresel kapasitenin %11'i kadar inşaa halinde kapasite vardır. Yine 4-5 yılda devreye girseler %2-3 bir artış görünmektedir.

Bu kapasitenin 220 GW'ı Çin, Hindistan, Endonezya, Vietnam ve Bangladeş'tedir. Hindistan'da inşa edilen kapasitenin 1.8 katı da izin aşamasındadır. Bir anlamda da artarak gelen bir kapasite vardır.

Fakat olayın bir de olumlu tarafı olabilir. Mevcut kapasite kullanım faktörlerinin düşmesi bir faktör olarak düşünülebilir. Çin de 2020 yılında, emisyonlarını 2030'a kadar zirve yaptıracağını belirtmişti². Daha az karbonlu kısımda fazla ilerlemesi, başka bir perspektif getirir mi bilmiyoruz şimdilik.

Genel olarak ilk grafikteki sağ kısımda kapasite artışları net olarak görülmektedir. Bu sebeple gaz fiyatları çok önemlidir.

Kısaca verilerin hikayesi anlatılardan daha farklıdır.

² <https://www.iea.org/reports/an-energy-sector-roadmap-to-carbon-neutrality-in-china>